

שיבת כ"א אל ארצה

ז"ס"ק

אם כ"א

וַיְבִיִּים הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שְׁבַת־תּוֹן, וּבְרַשׁ"י: מְנוּחַת מְרֻגָּע וְלֹא מְנוּחַת עֲרָאִי.
 שתי מנוחות הן – מנוחה מעייפות ומנוחת גמר. הראשונה באה
 להתחילת כח, בשביל שאפשר יהיה לו להאדם להמשיך הלאה בעבודתו.
 אדם עמל ויגע זמן מסוים והוא מתעייף, וכשלא ינוח באמצע לא יוכל
 לעבוד הלאה, ולכן באה המנוחה. השניה באה אחרי שהאדם כבר גמר
 את כל מלאכתו, וכבר השיג את המטרה שהציב לו בעבודתו – הקמת
 בנין, למשל, או יצירת איזה דבר שהוא במעשי ידיו – ואז הוא נח
 ומסתכל בפרי עבודתו בשלוות הנפש, מסתכל ונהנה.

1
ס' ט"כ
ולמנוחה

"שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ כָּל־מְלַאכְתְּךָ" – "כִּשְׁתְּבוּא שַׁבַּת יִהְיֶה
 בְּעֵינֶיךָ כְּאִילוֹ כָּל מְלַאכְתְּךָ עֲשׂוּיָה". כלומר, אתה צריך לתאר לעצמך
 11 ביום השבת כאילו כל מלאכתך כבר נגמרה, וכבר אין לך מה לעשות.
 והמנוחה שלך היא לא הפסקה באמצע העבודה, בשביל שתוכל לעבוד
 מחר שוב, אלא מנוחת גמר.

ואם השבת היא זכר למעשה בראשית, ככתוב בפרשתנו: "בֵּינִי וּבֵין
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת הַיּוֹם לְעֵלֶם כִּי־שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
 וַיְבִיִּים הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת וַיְנַפְּשׁוּ", הרי גם שביתת שבת בראשית היתה מנוחה
 גמרה, ככתוב: "וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנְהִיטוֹב קָאָד... וַיְכַלֵּ
 הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ... וַיִּשְׁבַּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי". נסתכל, כביכול, הבורא בבריאתו
 "וַיְנַהֲרִיטוֹב קָאָד", וישבות אחרי "וַיְכַלֵּ". מנוחת גמר.

16

ואף בכך יש הבדל בין שבת שלנו ליום המנוחה של אומות העולם.
 "וְלֹא נָתַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ לְגוֹי הָאֲרָצוֹת, וְלֹא הִנְחַלְתָּנוּ מְלָכָנוּ לְעוֹבְדֵי
 21 פְּסִילִים". יום המנוחה של האומות אינו אלא כדי לאפשר המשך
 העבודה למחרתו, ואילו ביום השבת לישראל, "וְהָיָה בְּעֵינֶיךָ כְּאִילוֹ כָּל
 מְלַאכְתְּךָ עֲשׂוּיָה", כאילו אין מחר יום עבודה כלל. מנוחת גמר.

21

"מְנוּחַת מְרֻגָּע" היא זו של יום השבת ולא "מְנוּחַת עֲרָאִי". מנוחה
 בשביל לעבוד הרי זו מנוחה זמנית, עראית, ולא זאת המנוחה ולא זה
 26 המְרֻגָּע. בשבת יש "מְנוּחַת שְׁלֵמָה", מנוחת שלום והשקט ובטח, מנוחת
 מְרֻגָּע.

26

דעה זקנים מבעלי התוספות

הארץ כבודו וכל שלו לסיק יכול לנלמל כלל השולס כולו: (א) טעם לנו אלהים. לא לשם ע"ו נמכונו כי אם להיות שופס נמקומו של טעם
 וכן טעם מדקאמר כי זכ טעם הליס אשר, ומה טעם דוד ויניכו אם כבודם כמניט שור טעמירו טעם טעם נסס כקכ"ס כעס נסיס על
 ידו וסל דכתיב ויסמחו לו לכבוד הליס ולל לשם ע"ו: (ב) סרנו. אכרן לשם שמיס נמכונו אמר אם אומר נסס כלל הו נחשו יכיס ראש
 פליכס אם ימליכוהו פליכס כשיכס טעם אם יורידוהו ונגדולמו תרכס קטסס כיניסס ויכוולו לידו טעמירו דמיס. וסל אומר לא סתן ראש פליכס
 סס ימנו טעמס ויס' הקטסס וסל אומר אי אכיס ראש עליכס טעם יקסס דמיני טעם אטסיקס כדככיס סתן להס טעם טד טיכס טעם ולכן
 אמר סרנו לפי טעמסיס מסוס על טכסיסיסן ויסימו טכככיס כדככ'.

21

יצירתו וחוקיותו. מי שאינו מאמין באלקים, חאמין באדם שהוא
 טוב מנעוריו, ואם לא יקלקלו אחרים אותו, יהיה גן עדן עלי אדמות
 בלי מוראו של עונש בגיהנום. מי שאינו מאמין במצוות השם.
 וחאמין במצפון המתחייב מתוך עצמו בלי פקוח כלשהו מן החוץ.
 מי שאינו מאמין שאדם בתור נברא הוא בחינת "ותחסרהו מעט
 6 מאלקים" (תהלים ת. ו) ומייחס לו יכולת בלתי מוגבלת, (וחאמין
 שהמדע יגלה לו את כל הסודות בבריאה ושום דבר לא יישאר אצלו
 בחינת חידה סתומה.

האנפ"א אכ"ה

3 עגל מסכה

"ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם ויביאו אל אהרן.
 ויקח מידם ויצר אתו בהרט ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך
 ישראל אשר העלוד מארץ מצרים" (שמות לב, ג-ד).
 "כיון שהשליכו לאור בכור באו מכשפי ערב רב שעלו עמהם
 ממצרים ועשאוהו בכשפים. ויש אומרים מיכה היה שם שיצא מתוך
 6 דמוסי בנין שנחמדע בו במצרים והיה בידו שם וטס שכתב בו משה
 עלה שור עלה שור להעלות ארונו של יוסף מתוך גילוס והשליכו
 לתוך הכור ויצא העגל" (רש"י שם עפ"י תנחומא. במדרש לא
 מוזכר ענין השם על סס. אבל מקורו במכילתא בשלח לפי הנוסחה
 המובאה ב"חורר שלמה" שמות פ"ג אות רעב).
 11 תמוהים לכאורה הדברים. על ידי שם מפורש שהוא קודש, יוצא
 עגל מסכה?

כי כמו שאין חלל ריק בעולם הפיסי, כך אין חלל ריק בעולם
 המטאפיסי. כפירה בכל, אינה קיימת. יש רק אמונה באמת ואמונות
 11 בשקר. הניגוד אינו בין אמונה לבין כפירה, אלא בין אמונה בעיקר
 לבין אמונות תפלות. הניגוד ביניהם הוא קוטבי. כמוהו כניגוד בין
 אש למים.

אש ומים האמורים כאן אינם משל בלבד, אלא גם סמל. האמונה
 בעיקר היא של: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ.
 והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת
 על פני המים" (בראשית א. א-ב). ואילו האמונות ותפלות התחילו
 כסגידה לשמש ולכוכבים ולמולות שהם יסוד האש.

16

השם המפורש שכתב משה על הטס. העלה את ארונו של יוסף
 מן החוץ, ועגל המסכה יצא מתוך האש. גם האדם המודרני נתפס
 24 לאמונה תפלה בכוחה של האש. סוגד הוא למדע ששלחתו הנאמן
 ביותר היא הטכנולוגיה המונעת על ידי אנרגיה מיסודי האש

11

7 Rabbi Frank Vol 2

people might not have paid attention to their unique beauty, or the miraculous phenomenon of being able to read the words from both sides. The value of the *Lucho*s only became apparent when they were about to be destroyed.

Our inability to appreciate what we have before it is too late is one of the saddest aspects of human nature.

Yeshivah life is not utopia. The food leaves much to be desired, and the dorm is usually does not offer the most comfortable accommodations available to mankind. There is also a certain institutional regimen that leads to tedium and homesickness. But I often tell my talmidim that they should appreciate their time in yeshivah while it lasts. For all the difficulty yeshivah life entails, the years spent in yeshivah are the best years of a person's life.

When the boys are in yeshivah, they feel like their yeshivah days will last forever. No matter how often I lecture my talmidim on this subject, they usually do not take it to heart. Years later I meet former talmidim, and then I hear the regret in their voices as they nostalgically remember their days in yeshivah. They fill me in on their lives, and they invariably say, "I enjoy my life, but I miss the days back in yeshivah. *Rebbel*, you were right; I should have appreciated my days in yeshivah while they lasted."

If only they would have seen the forest rather than get tangled up among the trees

The same applies to raising children. When our children are young and living with us, we have a hard time paying attention to the transience of their existence in our homes. Little children are difficult to handle. They wake us up in the middle of the night. They destroy the order and peace in our homes. Teenagers can also be a major cause of sleeplessness and stormy times, not to mention issues like drivers' licenses, and others of equal emotional proportion. We are so caught up in the difficulty of raising our children that we often fail to realize how lucky we are to be spending time with them.

Years later, when our nests empty out, we suddenly look back and wish we could hear the laughter of a two-year-old, the sound of little bare feet tapping on the floor, and yes, even the sound of toys being poured out in a room that we just cleaned. Believe it or not, we might even miss the cacophonous sound of (what they consider) music, and clothes strewn everywhere.

What does the average American look forward to? Retirement. People spend the most productive years of their lives, from the age of 20 to 65, considering what they will do when they retire. What a shame! By the time people reach 65, they often no longer have the energy or drive to appreciate their newfound freedom from obligation, and they spend the rest of their lives morbidly wishing that they had enjoyed their strength while it lasted.

Perhaps the most painful application of this concept is the relationship most people have with their parents. We find people absolutely distraught at the funeral of an elderly parent. Why? The parent was over ninety years old. Did the child think that he or she would live forever? The answer is that on a certain level, children do think that there parents will always be there for them.

As long as a person's parents are alive, they seem to pose a great difficulty. There are times that they offer unsolicited advice, or mix into our *chinuch* decisions, and we become frustrated. When parents pass away, children suddenly realize what they have lost. They realize that they should have welcomed the friendly advice; they should have appreciated the warmth, caring, and love that was the basis for their unappreciated suggestions.

By reserving the description of the *Lucho*s until they were about to be destroyed, the Torah warns us to appreciate our gifts in life — our children, our strength, our parents, and the myriad other gifts that Hashem grants us — before it is too late.

ועל דרך זה יש לזכור הגמ' (פסוק ו)
 גדולה שימושה יותר מלימודה, דלפי
 השיעור שמשמע רבו זה יהיה סימן שעלה
 ונתעלה צמדה הכנעה שמוכן לקבל מתורה
 רבו, ועי"ז יהיה יותר נקל להצין דבריו.

8
 י"ס
 א"ל

ובן יש לפרש מה דמות"ק קרא ליחזק
 אצניו בשעת העקידה נער כדכתיב אל

הטעם ידך אל "הנער", דהתורה מגלה לנו
 הא"ל הגיע יחזק למדרגה הגדולה הזאת
 להניח את עצמו להיות נשחט מפני שטעה
 לאת עצמו בנתינת נער אלל אביו, דכל דבר
 שלא מפני אצניו היה קדש קדשים, יא"ף על
 פי שאין מצויים, אין זה אלא מסיב הנטריה
 שיש בו, ומסיב הכי זכה מה שזכה בעצורו
 ונצטור כלל ישראל.

9
 י"ס
 א"ל

וקרא לך ואכלת מזבחיו (ל"ד, ט"ו)

ובע"ז (ח) שמשעת קריאה מעלה עליו הכתוב כאילו אכל מזבח, וזכתי מתים, והטעם שע"י ההתקרבות שבקריאה מגיע לאכילה וגורם להתקרבות נוספת כמו שממשך הפסוק ולקחת מבנותיו לבניך, וראוי להתעורר בדורנו שצריכים אנו להשתדל לקרב אחינו הרחוקים והתועים אחרי ההבל, שע"י קריאה לאכילה אפשר לקרבם ולהשפיע עליהם, שק"ו הוא מאפשרות ההשפעה של עובדי כו"ם על ישראל שרחוקים מע"ז, והתורה העידה שסופו להתקרב, ודאי שאנו יכולים בצורה זו לקרב אחינו שקרובים הם בעצמותם ורק שאור שבעיסה ריחוקם.

והנה בפירש"י כאן "כסבור אתה שאין עונש באכילתו ואני מעלה עליך כמודה בעבודתו שמתוך כך אתה בא ולוקח מבנותיו לבניך" וחידיש כאן שבעצם מעשה ההתקרבות שפותח פתח לעצמו להגיע לידי עבודת כוכבים ממש, נחשב כאילו כבר עבר, ויסוד הדבר שבפתיחת הפתח ובללים כבר כל התוצאות, שמראה בעצמו שאינו ירא וחרד מהעבירה עצמה, שאינו שומר וגודר עצמו מלהגיע לחטא עצמו, וצריך ע"כ מאד ליזהר ולגדור עצמו מראיות אסורות ואפי" מה שמצוי היום שקוראים בעתונים טמאים אשר ודאי הוי פתח להגיע לידי זנות, ולהנ"ל נחשב בעצם קריאתו כעובר העבירה (ועי' בסמ"ג שפי' שגם אם אוכל מאכלי עצמו בהגיגותיהם חשוב כאוכל מזבחייהם שמשותף עמם בסעודתם).

והנה חזינו שהאדם נברא חסר לא ככל הברואים שתיכף כשנולדו הם באותו השלמות כבזקנתם ששור בן יומי קרוי שור [ב"ק ס"ה ב], כדביאר הבינה לעתים [שם] קרא דויעמידם וגו' חק נתן וגו', אבל האדם נולד עיר פרא ואינו נחשב לאיש בקטנותו ובעצמו צריך להשתלם ולהשלים החסרון ולהעשות לאיש, וזהו כל מעלת האדם מכל הברואים [כדביאר שם הבינה לעתים] שהקב"ה בראו חסר כדי שהאדם ישלימו וזהו תכלית הבריאה, ואם כן ודאי שההשלמה הוא כשיהי' מאמין בה' ובתורתו ויהי' יר"ש ומקיים כל התורה והולך במדותיו של הקב"ה, אבל רוב בני"א טועין וחושבין שההשלמה היא כשישתלם שיוכל להשיג תאות העולם בנקל, ולכן נשמע מרוב בני"א הלשון על איש שאינו יכול להרויח שאינו איש, ועל אדם שברויה הרבה אף לא במעשה ידיו ולא בשכלו, או כו' שיש לו מעות מזומנים ובתיים וסדות וכדומה, אומרים שהוא איש, ואי"נ ניכר החוסרים שהשלמת החסרון הוא בעשירות, שהעני

10
 י"ס
 א"ל

ומשרתו יהושע בן נון נער לא יבוש מתוך האהל (ג, יא), יש לקדקד דאזיה חואר הוא זה ליהושע, דעיין ברמב"ן כאן, דיהושע היה הגדול מכל הלמדי משה, ועוד קשה ועל זה עמדו הרמב"ן ואבן עזרא דיהושע היה כאן מ"צ שנה, ואמאי קראו הכתוב נער, וכן עיין ברבינו בחיי.

ויש לומר דכאן מגלה לנו התורה"ק היסוד של גדלות יהושע שלא מש מחוך אוהל משה, דעיין בהקדמה ספר שערי ישר בהג"ד שמעון שקאף ז"ל שמיא דבר נאה מגיוס ז"ל ביאור בגמ' (ב"ק כ:) דר' חסדא בעי מרמב"ח דבר, והשיב לו לרי שמש לי, ועיין רש"י שם וז"ל כשהשמעתי שימוש אחד אומר לך, עכ"ל, והדבר תמוה, ח"ל, שדבר שרריך עיין וגייעה חלו עיקר הדבר אם המתלמד מאמין במעלת המלמד, אז אם לא יצין בראשונה יתלה החסרון בעצמו, ויוסיף אומן ליגע את עצמו ואז

יצין בחרוניה, אצל אם דברי המלמדו קלים בעיניו ולא שיה לו להתאמן לעמול צהם, אז אם לא יקבל הדברים במשקל הראשון יניחם או ינטלם בלבו, ולכן כאשר ידע רמב"ח את עומק הענין שראה ללמדו, לא ירצה ללמדו עד שיתאמת לו שר' חסדא משמוקק להלמד ממנו כהלמד לרבו ולכן לא למדו הדבר עד שימשש אותו כהלמיד לרבו, עכ"ל.

ועיין דרשות התם סופר (מ"א ל: ד"ה האזינו) ח"ל כל שהלמיד מוכן עצמו לשמוע מרבו, מיד נחוסף שפע חלקי על הרב, וממנו על התלמידים, עי"ש, חזינו דעם הכנעה של התלמיד, זה בעצמו נתן סייעתא דשמיה יותר להרב, ועי"ז יזכה התלמיד לעוד מדריגות, וכנ"ל.

ואת זה מגלה לנו התורה כאן דיסוד הללחת יהושע דגנעה הגדול מתלמדי משה רבינו ולא מש מתוך אהלו היה שהיה משרתו והיה מצטל עצמו לך דע"י ששרתו היה וימראה שמוכן ליגע עצמו על דבריו ומאמין במעלות משה רבי, ועל זה אומר לנו התורה דיהושע הגיע למדרגה זאת, שטעה את עצמו כנעה, שחשב בעצמו שאין בו אלא דברי נערים, וצריך עוד ללמד הרבה.

אינו איש והעשיר הוא האיש השלם. ויש שחושבין שהשלמה תחסרון הוא בגבורה בין גבורת האגרוף בין שיש לו גבורה מצד נשק וכלי זין, בין שעי" ערמימותו או שנשא חן נעשה למושל וממילא י"ל גבורה בכח הממשלה שלו, וזה נחשב לאיש שג"כ נקל לו להשיג תאותיו וכבוד מבני אדם וממשלה עליהם, שזהו תאוה גדולה לאדם, ונכלל בכלל זה הגולנים והרוצחים ופקידי הרשות והרשות עצמה, ומי שאין לו גבורה מאחד מאלו אין נחשב אצלם לאיש רק לנכנע תחתם.

ויש שחושבין שההשלמה הוא להבין ולדע עניני הטבע, וחושבין שנשלמו בזה, ומה שאין מבינים בשכלם הקטן אין רוצים להאמין בזה, ולכן מצד זה רוב בני"א מחזיקין עצמם

והנה כשנעייין בזה יבין כי"א שאין זה השלמה כלל, ואדרבה עוד מגרע ומקלקל מכמה טעמים. א) שאף אם יהי עשיר וגבור וחכם כל ימיו וישיג בזה כל תאות העולם, הלא הוא עולם עובר, ואין מלוין לו לאדם בשעת פטירתו לא כסף זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומע"ט בלבד כבפרק קנין תורה [מ"ט].

וא"כ דאי שאין זה כלום, דהא גרוע בזה מכל הבע"ח שאינם צריכים להצטער עבור פרנסתם כרשב"א סוף קידושין. ב) שמעיקרא דדינא הוא טעות שהעשיר אין לו הנאה בחייו יותר

מהעני, ואולי עוד גרוע, משום שהעני אין לו השגה להתאות רק להשיג צרכי חייו ההכרחיים, וזה משיג בודאי, דהא הוא חי ומסתמא השיג מוונותיו אף שהוא באופן קשה, אבל עכ"פ השיג

זה דמאן דיהיב חיי יהיב מווניו, וי"ל הנאה רבה מזה, אבל העשיר שמתאוה לכל מה שעניו רואה שנדמה לו שיוכל להשיג ולבסוף אינו משיגו כי א"א להשיג כל דבר שרוצה, רק שבאותו חושב שדאי ישיג, ולכן כשאינו משיג הוא מצטער ע"ז מאד עד שקץ בחייו ואין שוה לו

כל עשירותו, ואין אדם מת וחצי תאוותו בידו ומי שי"ל מנה רוצה מאתים [קה"ר א לד]. ג) שעיקר העשירות אינו בידו רק ביד הקב"ה שכן לילה יכול להיות העשיר עני מחוסר לחם

כדראינו בעינינו, וכן הגבור המושל על מדינות רבות בן לילה ירד מגדולתו ונעשה גם עני ואביון, כי הקב"ה משפיל גאים ומגביה שפלים כהרף עין, וכן יכול להיות שהגבור בגופו יחלה פתאם ולא יוכל אף לנענע ידו ורגלו, ורוב

הגבורים המושלים אין מתים מיתת עצמן. וא"כ דאי שמעלת עשירות וגבורה וחכמה להשיג בהם

עניני תאות עוה"ז אינו כלום שהרי אינם בידו ובכלל אלו המחזיקים עצמם לחכמים הוא שטות גדולה מאד, וכי אינו רואה בעצמו שיש דברים שלא הבין מתחלה ואח"כ כשעייין בהם יותר הבינם, וא"כ רואה שאף אצלו לא כל העתים שוים, וא"כ דאי יכול להבין שיש חכמים גדולים ממנו ולא כל מה שהוא אינו מבין אינו כלום, אלא שהחכם ממנו יבין זה וגם מקור החכמה עוד עמוק גם מהחכם ממנו, כי גם להחכם היותר גדול לא כל העתים שוים כי הוא רק שכל

אנושי. וכ"כ איך יכול לטענת בזה כי הלא רואה בחושי חכמים גדולים ממנו ואין עושה עצמו כטועה, ובדאי הוא שטות גדולה מאד.

11

4 והנה האדם הצדיק משתמש בג' הדברים — עשירות גבורה וחכמה לדברים טובים. והוא כשיודע שאינם שלו רק שהוא כפקדון לגסיון, ויעשה בהעשירות שלו צדקה וחסד וכל המצות שאפשר לקיים בממונו. ובגבורתו ג"כ יציל נפשות ויגמול חסד, שמאחר שיודע שהקב"ה נתן לו בריאות וכת, טורח בגופו לגמול חסד ולעשות כל המצות שאפשר לו לעשות בגופו. וכן ידע שהחכמה האמתית הוא ידיעת התורה והאמונה הסהורה, ואף מה שלא יבין יתלה בקוצר שכלו וידע שהתורה היא אמת ואין להרהר אחריה, רק צריך להעמיק בשכלו להבין מה שאפשר לו, וכן ללמד לאחרים ולהבינם, ולהשכיל

בשכלו איך לילך בדרכי ה' ולהדבק במדותיו, שהיא חכמה האמתית וילמוד מכל אדם, כי לא יחשוב עצמו לחכם גדול אלא שיש ללמוד מכל אדם כבן זומא באבות פ"ד מ"א. וזהו כונת

החכמה היא שלו וגשתלם בה, וכן לא הגבור בגבורתו, כשסובר שהגבורה שלו, וכן לא העשיר בעשרו, כשסובר שהעושר שלו. שזה הוא טעות גדולה ואין לו מזה שום הנאה, ואדרבה יביא

בזה לרציחה וש"ד וממשלת איש ברעהו, וגרוע עוד מבע"ח. אלא בזאת יתהלל המתהלל בדברים אלו שחשב עשירות וגבורה וחכמה, השכל וידוע אותי שיודע שהקב"ה נתן לו זה, ואו יעשה בודאי דברים טובים כמצווה. ומסיק כי הם חסד משפט וצדקה, שבחכמה ישכיל לעשות חסד, ובגבורה משפט שהוא להציל עשוק מיד עושקו, ובעשירות צדקה. ויעשה זה מחמת שבאלה הפצתי. או יכול

להתהלל בעשירותו וחכמתו וגבורתו שהוא שומר תגון ועושה באמונה.

6

16

21

26

26

31

36

41

46

51

56

ובמצוה חשובה זו תראה הקב"ה לבטל את
העשירות בתכלית הבטול, שאף לא
לקבל ממנו יותר למצוה זו, כמבואר בפיוט [יוצר
לפ' שקלים] קצין לכל יעזו מול מקהלים קרא
לאמר תני פדאני מעקולים. והטעם במצוה זו
דוקא, משום שאפשר לטעות שקפידה ה' היתה

(12)
 pe

הקטנים שעדיין לא הכאו ואין חייבין עניש להם
 יהרגו ועשה ק"ו מעגלה ערופה [יזכא כב כג
 ששם חוינן שהקפידה התורה אף על גבי עובר
 עבירות, דהא ית מאמר חז"ל [ראה רש"י סוטה
 מה ב ד"ה לא בא] שאף שהנהרג הו' גולג ומהבה
 וזה נהרג מביאין עגלה ערופה, וא"כ איך יתכן
 להרוג בלא חטא, ולכן רק הגדולים שמחוייבין
 מיתה מצד חטאם אבל הקטנים אין להורגן, ורצה
 לפרש מצות התורה שלא כשמואל, והוא טעות
 גדולה שהרי מחיית עמלק הוא מצד מדות
 הרעות שאף אין מתעוררין כאיכר רואין נסים
 ונפלאות, ולכן צריך למחותם לגמרי אף הקטנים.
 שהעיד הקב"ה שג"כ יש להם מקור הרע ולא
 יועיל חנוך ישראל עליהם. ולכן עניש ע"ז, ויצאה
 בת"קול ואמרה אל תצדק הרבה, כי צריך לעשות
 יכול לשוב]. ותועלת זה יש גם לנו מקריאת
 פ' זכור לבטל הגבורה, [ע"ז בבינה לעתים
 מעין זה].

באיסור בנין משום שפועין בכבוד העשיר
 למנותו במנין שזה עם עני שבעניים, לכן תראה
 דוקא במצוה זו בטול על העשירות שאף למצוה
 רבה הלזו שהוא לקרבנות יסוד העולם אינו נוטל
 ממנו יותר, כי הקפידה ה' רק שבביל כבוד
 הת"ח וצדיקים. וגם שלא יחשוב העשיר שבלעדיו
 א"א לקיים המצוה והוא העיקר, וזהו כונת קריאת
 פ' שקלים אף בזה"ז לבטל העשירות, שהוא יסוד
 גדול לקיום מצות התורה כדבארתי, ולחזק בלב
 ישראל האחדות והאהבה בין איש לרעהו, ע"ז
 בבינה לעתים בכעין זה.

דקריאת פרה הוא לבטל חכמת עצמו, [ע"ז
בבינה לעתים בכעין זה], כי חכמה
האמתית הוא רק דרך חוקי התורה אף שהוא
לפעמים ההיפוך מדעתו שנדמה לו על טמא שהור
ועל טהור טמא, וצריך לבטל דעתו מפני דעת
התורה כדבארתי במק"א [שה"ג - תרפ"ו]. ואז
כשנבטל עשירות גבורה וחכמת עצמו ונדע שרק
בדרך התורה צריך לילך נזכה להגאל כמו זוכינו
להגאל במצרים בזה, שבשביל זה נתנו הדב על
המשקוף וב' המוזות כדבארתי, וזהו כונת קריאת
פ' החדש. זהו ענין קריאת ארבע פרשיות אלו
וסדרן ושייכותן זה לזה קודם הפסח והוצאת
היוצא מזה גם לנו.

זכור הוא לבטל ענין גבורה, שעמלק
 הרטיע בזה יותר מכל הגוים, דהא
 בעת ההיא שראו כל העולם גדול הנסים ונפלאות
 שעשה הקב"ה להוציא את בני ישראל מצרים
 כדהעיד הקרא [שמות טו טו] שנבהלו אלופי
 אדום וכן רעדו אילי מואב וישבי כנען נמוגו
 וחיל אחו יושבי פלשת וכל העמים ירגזו, ורק
 עמלק לא רצה להודות גם למה שראה בעיניו,
 ועדיין כוחו ואמר שרק בגבורתם יצאו מצרים.
 ולכן חשב שהוא יותר חזק. ואולי הבין שהקב"ה
 עשה זה, אך דימה שהוא עוד יותר חזק כביכול,
 כסטות אנשי הפלגה [בראשית יא א וברש"י
 שם]. ולכן צוה הקב"ה למחות את זכר עמלק
 מהגדיל והחשיב כ"כ כח האגרוף אנשי שהוא
 הבל הבלים בעצם, וכך יחנך גם את בניו אחריו.
 וגם יודע הקב"ה שלא יהיה ממנו זרע טוב עד
 סוף כל הדורות עד עת שיקיימו המצוה וימחו
 מן העולם, כי משרש נחש יצא צפע ופריו שרף
 מעוסף [ישעי' יד כט]. ומצות זכור הוא להראות
 לקול הגבורה עד כמה מגיע, שבשביל זה לא
 רצה להודות אף למה שראה בעיניו, הבליות
 הגבורה, כי נצחיהו בהרמת יד משה שהוא
 כשכווננו ישראל לבן לאביהן שבשמים [ר"ה כט
 א]. והנה שאל המלך ע"ה [יומא שם] טעה
 וחשב שרק מצד גדול חטאם חייבין מיתה,
 והקב"ה העיד שגם הגדולים דלעתיד יהיו חוטאים
 ויהוייבו מיתה ולכן צריך לענישן כשיגדלו, אבל

והנה הכן הרשע קלקל כ"כ מצד עשירות
 וגדולתו, שעושרו של הכן הו' הרעם
 כבתחומא שמחבת זה נתאהו שישתחבב לו גם
 מרדכי, וטעותו שלא לירא מהקב"ה הורשעו א
 ישראל בכך צרותיהם היתה בטעותו כדבארתי

בבינה לעתים בכעין זה.
 בבינה לעתים בכעין זה.
 בבינה לעתים בכעין זה.